

DEPARTEMENT
WERK &
SOCIALE
ECONOMIE

CIRCULAIRE ECONOMIE

Jobs, vaardigheden en betrokkenheid van werknemers

Inleiding door

Raf Boey

Departement Werk en Sociale Economie

Vlaanderen
is werk

De toekomst van onze arbeidsmarkt

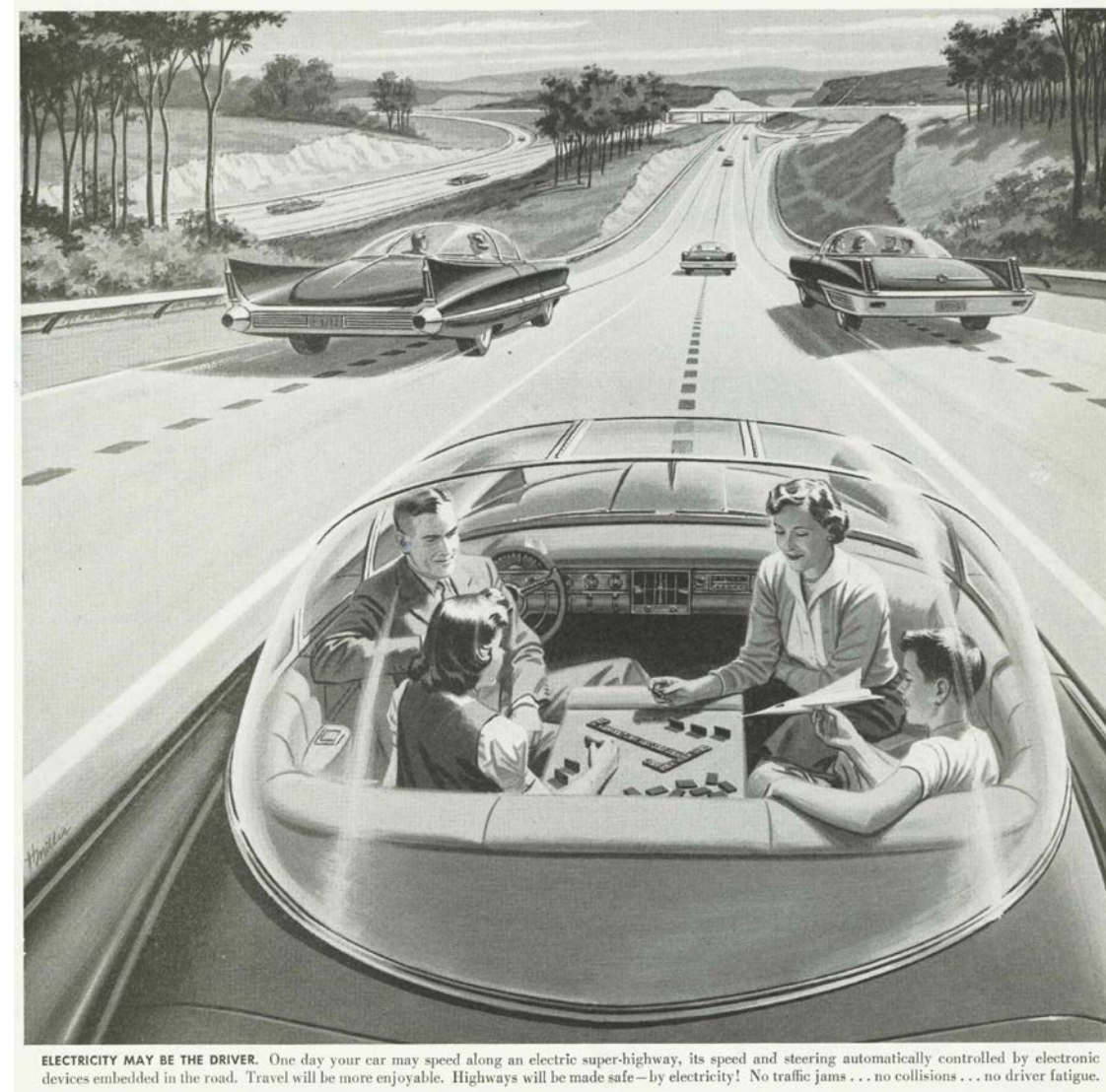
ADMINISTRATIE, VERKOOP, SCHOONMAAK, ONDERHOUD EN BEVEILING HET MEEST BEDREIGD

Alleen topjobs en rotklussen zijn straks nog veilig

- Vele nieuwe trends
- Welke jobs brengt de toekomst ons?
- ...en welke arbeidskrachten hebben we dan nodig?

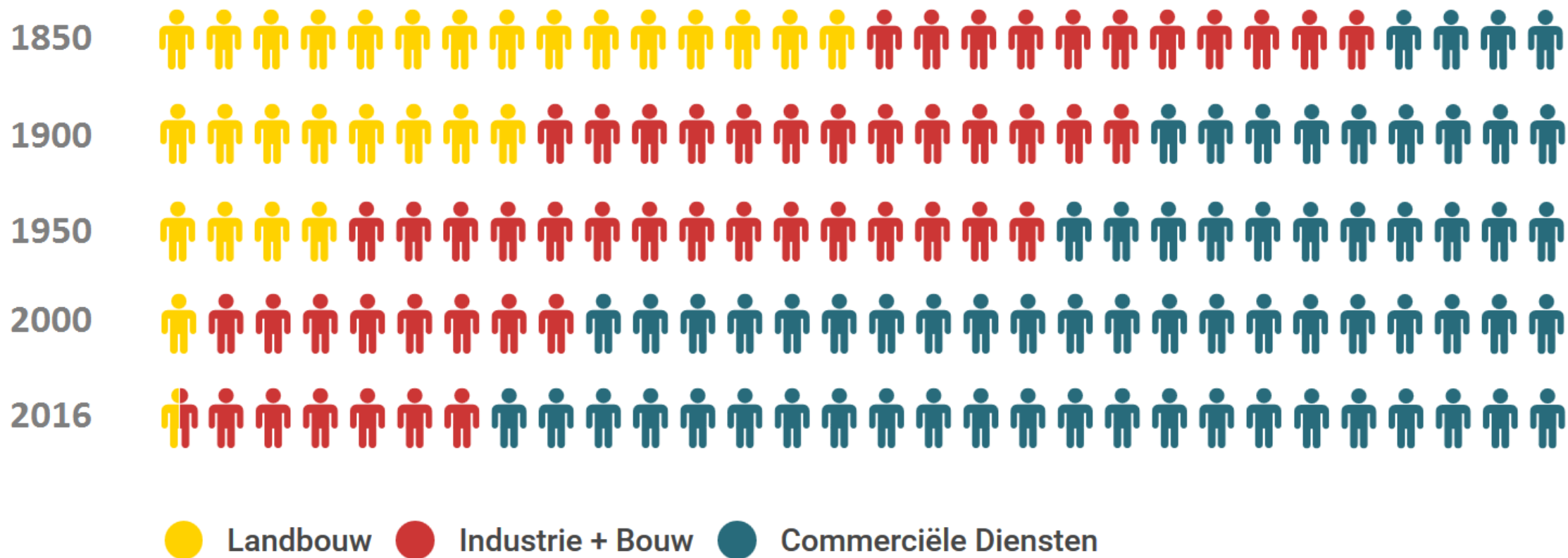
Nieuwe technologie

- Veel speculatie, weinig zekerheden
- “Uw job wordt weldra overbodig”
- Maar: job ≠ taak
- Introductie van de computer
  - Enorme innovatie
  - Vele taken geautomatiseerd
  - Vernietigde erg weinig beroepen
  - Creëerde enorm veel jobs
  - Werd een onderdeel van elke job

165 jaar technologische innovatie

Evolutie van de sectorale tewerkstelling in België (excl. overheid)

165 jaar technologische innovatie

- Circulaire economie is – net als digitalisering, robotisering,... - een volgende innovatiestap die de arbeidsmarkt zal veranderen.
- We kunnen leren uit transitie van het verleden:
  - Te laat aanpassen: pijnlijke transitieperiode (cfr. mijnen en staalindustrie).
  - Nood aan aandacht in het (basis)onderwijs.
  - We werken steeds langer, en transitie gaan steeds sneller. Werknemers mogen niet achterblijven, moeten mee evolueren.
  - Wat nu onrealistisch lijkt ('samenwerking tussen concurrerende bedrijven?!'), zal over 10-20 jaar misschien evident zijn ('niet meer roken op kantoor?!').

Skills voor de toekomst

- Jobs in de 20^e eeuw: werknemers werden opgedragen wanneer ze moesten werken, waar ze moesten werken, en hoe ze moesten werken
- 21ste eeuw: meer flexibiliteit
  - Complexere taken
  - Meer verantwoordelijkheid
  - Deel van een proces
- Gevolg: hoogopgeleide jobs evolueren mee, middengeschoolde routinejobs verdwijnen
- Onderscheid tussen arbeiders en bedienden verdwijnt

Skills voor de toekomst

Managers (8,6%)

Intellectuele beroepen (23,4%)

Technici (14,2%)

Administratief personeel (11,3%)

Dienstverlenend personeel (13,1%)

Vaklui (10,5%)

Machine-operatoren (6,7%)

Elementaire beroepen (10,1%)

 = laaggeschoold

 = middengeschoold

 = hooggeschoold

Jobs in de circulaire economie

- Jobs in circulaire economie = 21^e eeuwse jobs bij uitstek
  - Multi-disciplinair, nood aan brede kennis
  - Deel van een proces, samenwerkingsverband
  - Combinatie van industriële en digitale processen
- Vergen bepaalde cognitieve en sociale vaardigheden die niet altijd aangeleerd worden op school
- Vaak niche-bedrijven en –beroepen
- Jobs kunnen zo uitdagender en werkbaarder worden

Circulaire economie – OESO-onderzoek

- De OESO onderzocht of Vlaanderen klaar is voor een groene (o.m. circulaire) economie
  - Aandacht voor recycleren (keteneconomie) van in de basisschool, maar de circulaire economie is nog te weinig ingeburgerd in ons onderwijs (incl. managementopleidingen).
  - Ondernemingen zoeken steeds vaker personeel met multidisciplinaire kennis, die verder kunnen kijken dan 'hun' stapje in het productieproces. Die zijn echter schaars, vooral als het technische profielen zijn, en vergen nog heel wat on-the-job-training. Overgang onderwijs-arbeidsmarkt kan beter.
  - Werknemers en bedrijven moeten meer samenwerken met anderen om het gehele productieproces te optimaliseren en verduurzamen.

Conclusie

- Verschuiving naar een meer circulaire economie lijkt een logische innovatiestap
- Leren uit het verleden: beter te vroeg dan te laat aanpassen
- Nood aan technische vaardigheden
- Maar ook verandering van mindset, ondermeer in het onderwijs
- Omschakeling naar een circulaire economie kan een tegengewicht vormen voor het verdwijnen van routinejobs, en het aanbod aan werkbare laag- en middengeschoolde jobs vergroten